

FOLK OG LAND

Nr. 17 - 5. årg.

Lørdag 5. Mai 1956

Løssalg 50 øre

Da skyldige anklaget uskyldige

De som ikke fikk
følge med på
frammarsjen

(ikke fikk oppleve opp-
reisningen).

Forts. fra forrige nr.

Stadskjemiker Frithjof
Grude, Stavanger
(døde under krigen)

Direktør Adolf S. Gjertsen,
Oslo
(døde tidlig under fangenska-
pet)

Ingeniør Ole Rømcke, Oslo
(døde tidlig under fangenska-
pet)

Ingeniør Ulf Winnem, Oslo
(myrdet under krigen)

Bonde Hans Olsen, Hanne-
stad, Tune

Ingeniør N. Steffensen, Oslo
(døde under krigen)

Enkefru Oline Osmundsen,
Hannestad, Tune

Ingeniør Knut Trosdahl, Oslo

Enkefru Emma Andresen,
Hannestad, Tune

Ingeniør A. Nuland, Oslo

Hovedkasserer Faste Svend-
sen Moe, Oslo
(myrdet under krigen)

Redaktør Elvind Mæhle,
Oslo/Stavanger

Sokneprest O. S. Fodnes,
Oslo (ikke NS)

Bonde Hans H. Berg,
Skjeberg

Frk. Josefine Olsen, Hanne-

NRK

Herr redaktør.

En person som skjuler seg bak bokstavene A. F. W. har fått inn en artikkel i «Folk og Land» som er plasert på en altfor fremterende plass, når man tar dens negative innhold i betraktning.

Hvis vedkommende tror at han har mange med seg i sitt hatske angrep på jødene tar han feil. De fleste av oss beklager dypt de grusomheter som vi ikke fikk kjenskap til før etter krigens slutt, og som vi dessverre ikke har noen grunn til å tvile på. Vi ante jo ikke at tyskenes stadige angrep på jødene skulle tjene til å dekke deres egne forbrytelser.

Det nytter ikke å komme med den gamle historien om at jødene skal sone Jesu død, og jeg tror heller ikke på skribentens «sorg» i den forbindelse, dertil er hans artikkel av en altfor lite kristelig natur. Men hvor meget og hvor lenge mener han at jødene skal sone? Og har andre folk sonet deres forbrytelser?

Hva hans sitat av jøden Marcus Ravage angår, så kan man vel feste like liten lit til det som til de andre tusener av uttalelser fremsatt av mennesker som på en eller annen måte vil gjøre seg populære på andres bekostning. Hva er det ikke uttalt om engelskmenn, amerikanere, russer, tyskere o.s.v., av lignende art? Og når skribenter kommer med slikt, viser det ikke annet enn hans egen åndelige fattigdom.

Jeg trodde ikke at «Folk og Land» var et organ for å unnskyldte og rettferdiggjøre forbrytelser. Jeg trodde det var et renselig blad, som var ment å skulle

og fikk medhold av domstolene

Dersom Norges historie blir skrevet av en ærlig mann, må han nødvendigvis ha et avsnitt med ovenstående tittel. Med de skyldige mener jeg først og fremst medlemmene av Nygårdsvaldsregjering og andre politikere, medlemmene av Arbeiderpartiet og dessuten lederne og iallfall en del av medlemmene av den såkaldte hjemmefront. Med de uskyldige mener jeg flertallet av NS-medlemmene.

At Nygaardsvalds regjering har gjort seg skyldig i forbrytelser mot fedrelandet ved å unnlate å mobilisere og være forsvarsforberedt da den begynte å få varsel om den forestående tyske invasjon våren 1940 er på det rene og er slått fast enstemmig av Stortingets protokollkomite. At Arbeiderpartiets representanter i komiteen senere sviktet sitt standpunkt tillegger jeg ingen som helst annen vekt enn at det tjener til å karakterisere Arbeiderpartiets lederes moralske habitus. Dernest er det på det rene at Arbeiderpartiet i de siste valgperioder før den siste verdenskrig hadde avrustning på sitt valgprogram. Både dets ledere og dets medlemmer ble stadig i avisene gjort kjent med den truende krigsfare, særlig etter at Hitler var kommet til makten i Tyskland, men likevel arbeidet de og stemte for avrustning, ja til og med hånede dem som søkte å vekke deres forsvarsvilje. De har derved etter min mening gjort

melse. De av Arbeiderpartiets medlemmer som hisset folk til å stemme for avrustning og hånede forsvarsviljen, således den senere forsvarsminister Monsen, har særlig stor skyld. Monsen misbrukte sin ministerstilling til å gjennomføre avrustningen. Når statsminister Gerhardsen i sin nekrolog-tale over ham sa at Monsen hadde gjort sin største innsats til fordel for forsvaret, så er dette usant. Det er riktigere å si at ingen i dette land har bidratt til å ødelegge vårt forsvar som han. Dette er en notorisk kjensgjerning.

Ingen av politikerne eller medlemmene av Arbeiderpartiet er trukket til strafferettslig ansvar.

Så er det den såkalte hjemmefront. I ekstrakten av den svenske betenkning side 7 står det at det ble dannet en hjemmefront, som til å begynne med hadde til hensikt å styrke den moralske motstandsvilje, men som så

For Folk og Land av
sorenskriver
Ottar Huuse

kalte hjemmefront lot seg narre av så drevne og samvittighetsløse politikere som Churchill, hvis valgspåk var right or wrong my country. — Så står det videre i ekstrakten: «En aktiv motstandsvirksomhet i form av sabotasje og voldshandlinger, som allerede noe tidligere var innledet fra kommunistisk hold etter russisk initiativ synes fra 1943 å være godtatt av hjemmefronten. Imidlertid fylte ikke dennes styrker de krav som Landkriksreglementet stiller til stridende tropper. Folkerettslig var de å anse som franktirører, hvis aksjoner ikke hadde karakter av krigshandlinger. Heller ikke de alliertes kystanfall mot Norge (raids) kan betraktes som gjenopptagelse av det norsk-tyske våpenskifte.» — Hva betyr så dette? Jo,

Pål Berg med sine hjemmefrontinger slo seg i 1943 sammen med Asbjørn Sunde og hans kommunister for å drive franktirørvirksomhet, det ville si å begå

Kva gjer det -

Kva gjer det om vi blir hæda og forfylgde på alle sett, når innerst i hjartekamret det kviskrar at vi har rett!

Kva gjer det om dei nemner vår død med framant namn, når heile vår hug og tanke trår etter å gjera gagn!

Kva gjer det om vi blir sletta av samfunnstavlen ut, når hjarta i innerste lengsel om kvelden trår opp til Gud!

Kva gjer det om vi talmast under byrdene livet gav, når det vesle lys vi tende vil flimre over vår grav!

Kva gjer det om vi blir gløymde når livsdagen her er forbi — dei kjem langt større etter med sterkare tru enn vi!

Fritt etter Jeppe Aakjær
ved ein av dei rettlause.

NS. Disse forbrytelser er straffbare etter vår straffelov, men ingen av de skyldige er trukket til ansvar. De nordmenn som underrettet engelskmennene om vår kystfart med den følge at disse senket en hel del kystfartøyer og drepte mange nordmenn har derved medvirket

Hvem har ansvaret

for at alt det oldenburgske juggel i våre kirker ikke er flyttet ut og plasert på museum? Hva har de danske okkupasjonsminner å gjøre med gudstjeneste og kristendom?

SPANIA

har for tiden store vansker med priser og lønninger. Problemet er heller ikke ukjent i vårt land.

RUSSLAND

påstår å stå foran løsningen av problemet med å kontrollere en vannstoff-reaksjon, slik at energien kan nyttes til fredelige formål.

USA

har utvist de russiske diplomater Aleksander Gurjanov og Nikolai Turkin.

Den amerikanske bilproduksjon ligger for øyeblikket 21 prosent under fjorårets, og nye nedskjæringer ventes fra de ledende fabrikanter side. General Motors samtlige 10 fabrikker arbeidet siste uke bare 4 dager og det samme gjelder for Chrysler, som har besluttet å fortsette med fire dagers uke.

TYSKLAND.

Det er fortsatt muligheter for at Bonn velger yrkeshær i stedet for verneplikt, mener iakttagere i Vest-Tyskland.

annestad, Tune
Ingeniør A. Nuland, Oslo
Hovedkasserer Palle Svendsen Moe, Oslo
(myrdet under krigen)
Redaktør Eivind Mæhle, Oslo/Stavanger
Sokneprest O. S. Fodnes, Oslo (ikke NS)
Bonde Hans H. Berg, Skjeberg
Frk. Josefine Olsen, Hannestad, Tune
Kaptein Asbjørn Kleppan, Ytre Sandsvør
(svoger til stortingsmann Hans Evju)
Kaptein Sigurd Odd Glattre Sarpsborg
Lege, røntgenolog, dr. Leif Günther, Sarpsborg
Kontormann Hoch-Nielssen, Sarpsborg
Høyesterettsadv. Fritz Wilberg, Oslo (ikke NS)
Skogsarbeider Sigvart Bjertnes, Ytre Sandsvør
(knekket under fangenskap i Norge)
Sokneprest Jørgen Fjellanger, (gikk til grunne i norsk konsentrasjonsleir)
Lensm. Sigurd Foss, Bjelland
Bonde Karl Haugen, Ytre Sandsvør
Bonde H. J. Kløvstad, Øvre Sandsvør
Bonde H. J. Laugerud, Øvre Sandsvør
(Vær vennlig å sende oss flere navner!)

Hvem har ansvaret

for at omsetningsskatten ikke blir opphevet på matvarer og andre nødvendighetsartikler?

Intet er til så stor ære for en kvinne som tålmodighet, men intet gjør henne så liten ære som hennes manns tålmodighet.

Joubert.

på en eller annen måte vil gjøre seg populære på andres bekostning. Hva er det ikke uttalt om engelskmenn, amerikanere, russere, tyskere o.s.v., av lignende art? Og når skribenter kommer med slikt, viser det ikke annet enn hans egen åndelige fattigdom. Jeg trodde ikke at «Folk og Land» var et organ for å unnskylde og rettferdiggjøre forbrytelser. Jeg trodde det var et renselig blad, som var ment å skulle kjempe for retten til de tusener av landsmenn, som er blitt uglesett, forfulgt og urettferdig dømt. Ved å holde rene linjer vil vi nå dette målet. Men da må ikke bladet gjøre seg til talsmann for artikler som står på et så lavt nivå, at jeg faktisk skammer meg for å ha det i huset. Vi må ikke glemme at vi fortsatt er meget utsatt, og at artikler som omtalte bare kan skade vår sak og vekke motvilje hos ethvert hederlig menneske.

Oslo, den 24/4 1956.
VERA GRØNLUND.

Vi vil helst at Folk og Land skal være et fritt forum for bladets lesere, derfor ga vi A. F. W. plass i nr. 15. —

I mellomtiden har det forresten hendt dystre ting på «Palestinafronten», og det er at regjeringen har gitt etter for anmodning utenfra om å sende fire norske offiserer dit ned for å ha tilsyn med grensen til Egypt. Følgende er uttatt: Oberst R. O. Løvlie (leder), oberstløytnant Chr. F. Moe, oberstløytnant R. Kvinge (alle hæren) og major E. Ulleberg, Flyvåpenet. Det er meget å beklage at Norge skal rote seg opp i konflikten mellom Palestina og Egypt, akkurat som om vi ikke skulle ha mer enn nok å stille med her hjemme.

Red.

En kvinne kan ikke selv velge sin skjønnhet når hun er 20. Det er derimot hennes egen feil hvis hun ikke er pen når hun er 60.
Brooke Hertford.

Når man kan ydmykes er det fordi man ikke er ydmyk.

Piet Hein.

på sitt valgprogram. Både dets ledere og dets medlemmer ble stadig i avisene gjort kjent med den truende krigsfare, særlig etter at Hitler var kommet til makten i Tyskland, men likevel arbeidet de og stemte for avrustning, ja til og med hånte dem som søkte å vekke deres forsvarsvilje. De har der ved etter min mening gjort seg skyldige i landsforræderi i henhold til straffelovens § 86, idet de ved sin handlemåte har svekket Norges strids- evne med krig for øye, som det heter i denne lovbestem-

For Folk og Land av redaktør Carl Lie

Det ble svært til oppstuss ved metropolitt Nikolais besøk i Oslo. Avisene bestormet ham med spørsmål om de russiske fangeleirer, om prester som ble fengslet og om demokratiet i Sovjet. Han svarte så unnnvikende han kunne. Og så surret pressen løs med skriverier om den vidunderlige personlige frihet i Norge og de forferdelige forhold i Sovjet. Selveste Morgenbladet fikk seg til å skrive: «Metropolitten kan hilse hjem til Moskva at ingen prester blir arrestert for sin politiske tros skyld i Norge.» Jeg steilet ved å lese dette, selv kjente jeg minst 20 prester som var blitt arrestert for sin politiske over-

Hvis du lever i samsvar med naturen, vil du aldri bli fattig. Hvis du tar hensyn til verdens mening vil du aldri bli rik.

Epikur.

eller medlemmene av Arbeiderpartiet er trukket til strafferettslig ansvar.

Så er det den såkalte hjemmefront. I ekstrakten av den svenske betenkning side 7 står det at det ble dannet en hjemmefront, som til å begynne med hadde til hensikt å styrke den moralske motstandsvilje, men som så ga seg til å utdanne vepnede styrker, som skulle settes inn under britisk landgang. Ja dette var etter min mening infet å si på. Det var tilgivelig at lederne av den så-

mot Norge (raids) kan betraktes som gjenopptagelse av det norsk-tyske våpenskifte.» — Hva betyr så dette? Jo,

Pål Berg med sine hjemmefrontinger slo seg i 1943 sammen med Asbjørn Sunde og hans kommunister for å drive franktirørvirksomhet, det ville si å begå gemene forbrytelser i form av mord, røveri, tyveri, ødeleggelse av andres eiendom o.s.v. Således drepte de omkring 60 medlemmer av

Hvilken forskjell på slaveleirene i Sovjet-Samveldet og Norge?

bevisnings skyld, derav to som døde av sykdommer som de pådro seg i de norske fangeleirene. Men en protest til avisen kom i retur, redaksjonen kunne ikke ta inn slikt. Man skulle nesten tro der aldri hadde eksistert konsentrasjonsleirer i Norge, bare i Sovjet. Var det ikke en som talte om de som ikke ser bjelken i sitt eget øye, bare flisen i sin brors?

Antall fanger.

La oss se litt på forholdet fanger og fangeleirer i Sov-

Hvem er

dikteren Pablo Neruda?

Hvem er

engelskmannen Selwyn Lloyd?

Hvem er

egypteren Abdel Hakim Amer?

Hvem er

bulgareren Anton Jagov?

jet og i Norge. Etter «frigjøringen» våren 1945 va der i alt 31 fangeleirer i drift i Norge, foruten at alle fengsler og arrestlokaler var overfylt. Regjeringen Gerhardsen greide seg ikke med de fangeleirer tyskerne hadde anlagt, en mengde forlatte tyske militærleirer ble tatt og omdannet til fangeleirer. Man regner med at nesten 100 000 mennesker ble arrestert og anklaget for politiske forbrytelser.

Ekspertene som kjenner forholdene i Russland, regner med at der var i alt 20 millioner fanger i Sovjet-Russland i Stalins siste regjeringstid. Men man må huske på at der da er medregnet ikke bare Russland, men også fanger fra alle de land Roosevelt og Churchill forærte Stalin, Polen, Ungarn, de baltiske stater, Romania

Jo mer ytre frihet mennesket har, desto mer må det være bundet til det indre.

Merle d' Aubigné.

NS. Disse forbrytelser er straffbare etter vår straffelov, men ingen av de skyldige er trukket til ansvar. De nordmenn som underrettet engelskmennene om vår kystfart med den følge at disse senket en hel del kystfartøyer og drepte mange nordmenn har derved medvirket til disse forbrytelser, men de er heller ikke trukket til ansvar.

jeg minner påtalemyndighetene om straffelovens § 118

Fortsettes inne i bladet.

skjæringer ventes fra de ledende fabrikanter side. General Motors samtlige 10 fabrikker arbeidet siste uke bare 4 dager og det samme gjelder for Chrysler, som har besluttet å fortsette med fire dagers uke.

TYSKLAND.

Det er fortsatt muligheter for at Bonn velger yrkeshær i stedet for verneplikt, mener iakttagere i Vest-Tyskland.

Gammel.

I kullgruvene ved Limburg fant gruvarbeiderne en trestamme 455 m under overflaten. Stammen ble undersøkt av eksperter, som fant at den er 250 millioner år gammel og tilhører en ukjent vekststart.

MISSTAG

— Ert ansikt förefaller bekant. Har jag inte sett det på en annan plats tidigare?

— Omöjligt. Mitt ansikt har alltid suttit på samma plats!

Svensk

Den nye biskopen hade kommit på visitation. Gamla mor Stina, en djupt och titulerade gästen »goa pastorn» i all underdanighet.

— Kära mor, jag er inte pastor längre, upplyste biskopen

Mor Stina såg länge och bekymrat på honom, skackade på huvudet och suckade:

— Jaså! Jaja — den spriten, den spriten!

Velferdsstaten

Under en debatt i Stortinget om prisinspeksjonen fortalte Erling Petersen (h) denne historien:

— Et selskap fant nylig ut at etter gjeldende regler skulle det kunne utdele kr. 1.50 pr. aksje i utbytte. Nå må man søke Prisdirektoratet om slikt. Det ble gjort, og Prisdirektoratet fant at det måtte benytte sin autoritet til å forby dette. Men Prisdirektoratet regnet antagelig med mange desimaler, og kom til at selskapet måtte kunne dele ut kr. 1.45, så man hadde reddet 5 øre pr. aksje for samfunnet. Det er ikke rart at det blir arbeidspress i Prisdirektoratet, sa Petersen.

Forts. inne i bladet.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Et brev til min bror

Vi to er kommet av samn far. Vi er født av samme mor. Vi sprang omkring på samme tun, vi rumstet i samme naust, vi arbeidet på samme teigen, vi røk sammen i gutteslagsmaal, men vi betrodde hverandre våre små hemmeligheter, de andre måtte ikke få vite noe om dem. Du ertet meg fordi jeg ikke eide fnugg av sangstemme og fordi jeg var en kløn med kniv og sag. Men du kom til meg når du stod fast i regning, jeg hjalp deg, du var takknemlig, og du viste det. Vi hadde noen ungdomsår sammen, mange var det ikke, jeg måtte jo ut, jeg var den yngste av oss to.

Når du nå går som husbond hjemme på farsgården vår, er det intet som minner om meg? En bokstav jeg skar inn i låveveggen, navnet mitt som står i den store Bibelen du arvet etter far, et brev jeg skrev til deg. Du kjente meg, mine gode egenskaper og mine dårlige sider, bedre enn de fleste.

Følte du det som din egen overbevisning at min ferd under okkupasjonsårene var feilsporet, eller var det andre som narret deg til å tro det? Du sa at jeg ikke var din bror lenger, og at du var glad for at mor og far var borte, så de slapp å oppleve

den store skam. Jo, det ville bli en sorg for foreldrene våre, særlig for mor, men denne enkle bondekone elter kanskje det vidsyn og den storhet som forstår sine barn. Mener du at hun ville slutte å be for meg? Hun bad jo for oss alle hver eneste dag. Det er nå tolv år siden du kort skrev at du ikke ville ha brev fra meg. Landet er ikke stort og ordet går, du kjenner sikkert de kår tiden har bydd meg og mine. Jeg har kjent og kjenner kulden og forakten, jeg vet hva utstøtelse betyr.

Dine sambygdingar og mine landsmenn, men det er du som er min bror. Du fornekter meg fremdeles, men er du klar over hva du fornekter? Jo, i realiteten fornekter du far og mor, du fornekter slektens hellige kjede og du fornekter deg selv. Dit har dine sambygdingar og dine landsmenn ført deg.

I den gamle Bibelen du arvet, der alle våre navn er innskrevet, vil du finne at Mesteren sa at vi alle er brødr. På dette bygget Han riket som er over denne verden — Guds rike. Så høyt skattet Mesteren brorskapet at han brukte det som grunnsteinen i sitt byggverk.

Din bror.

Vår hjerteligste takk til alle!

Siden utsendelsen av innbetalingskort med Folk og Land nr. 11 for i år har bidragene fra fjern og nær kommet inn. Størst var strømmen av bidrag den første uken. Da kom det inn 400 kroner hver dag, ja en enkelt dag var bidragsbeløpene oppe i 755 kroner. Siden har det stilnet av. Vi håper ikke for godt.

I alt har i perioden 17. mars — 12. april 164 bidragsytere gitt kr. 5 149.70. Gjennomsnittlig har hver bidragsyter gitt vel 30 kroner. Mange har gitt mer.

Hjelpeorganisasjonen vil hermed si alle bidragsytere — både de små og de store en hjertelig takk.

Den spontane reaksjon har varmet og gledet oss. Oppmuntrende har også de mange vennlige ord fra bidragsyterne vært. Spesielt har det gledet oss at der blant bidragsyterne er folk om hvem vi vet at de sto på den andre side under krigen. Takk for tilliten! Det gir løfter for arbeidet framover.

Vi håper imidlertid å få flere av leserne med. Sett i forholdet til behovet for hjelp er 5149 kroner ikke meget å rutte med. Vi trenger det 20-dobbelte beløp, skal vi på en effektiv måte kunne hjelpe krigsinvalider, krigs-

enker og deres barn i det inneværende år!

Om alle bladets lesere var villige til å følge de 164 bidragsyteres eksempel var dette mål nådd!

Skulle det være umulig?

Oslo, 15. april 1956.

HJELPEORGANISASJONEN
FOR FRONTKJEMPERE

Sekretariatet.

Staten holder seg frampå

I

Når husmødrene nå må betale 11 øre mer pr. liter melk, kr. 1.20 mer for et kilo smør og kr. 1.40—1.75 mer pr. kg. ost, må de være klar over at noe av det er ny skatt. Staten tar inn 1,1 øre mer på melkeliteren, 12 øre mer på smørkiloet og 14—17 øre mer på et kilo ost. Med det som var blir det nær 7 øre i skatt på melkeliteren, ca. 1 krone kiloet for smør og tilsvarende for ost.

Nå haster det for den som vil være med på Värmlandsturen fra Oslo — i pinsehelgen

Programmet er lagt opp på følgende måte:

Lørdag 19. mai (pinsekveld) kl. 12 avreise i moderne turistbuss fra Arbeidergaten ved Bøndernes Hus i Oslo.

Turen går via Kongsvinger og Roverud over Torsby ved Nordre Frykensjø og derfra videre til Sunne i Värmland. Kjøretid ca. 5 timer.

Ved ankomsten fellesmiddag på Hotell Gästis.

Privat innkvartering. Alt er på forhånd ordnet på beste måte.

1. pinsedag.

Frokost på Gästis.

Pinsegudstjeneste i en gammel

Da de fleste utgifter skal dekkes i svensk mynt blir prisen en smule høyere enn opprinnelig beregnet, nemlig 135 kroner pro persona. Men så sant været holder blir det til gjengjeld en uforlignelig vakker og minnerik tur. Deltagerne blir med til et av de herligste steder i Nord-Europa, dette er det vel verdt å merke seg.

Medlemskap i Norsk Linnea Reiselag er en forutsetning. Hvis flere av samme familie melder seg er det nok at en av deltagerne er innskrevet i reiselaget. Kontingenten er 2 kroner. Medlemmer av Reiselaget kan melde seg på til Värmlandsturen også

Da skyldige —

Forts. fra side 1 — som lyder så: «En offentlig tjenestemann, som ved misbruk av sin stilling hindrer noens lovlige straff-fellelse eller fellelse til dom til den forskyldte straff eller som utenfor de i loven hjemlede tilfelle eller på annen enn den lovbjemlede måte unnlater å forfølge en straffbar handling, straffes med tjenestens tap eller med hefte eller fengsel inntil 3 år.»

Var medlemmene av NS uskyldige? Som hevdet av medlemmene selv var medlemskapet som sådant ikke straffbart som landsforræderi i henhold til straffelovens § 86, og mange jurister var enige med oss. Om dette spørsmål heter det i nevnte ekstrakt av den svenske betenkning side 15: At ukvalifisert (passivt) medlemskap i en politisk organisasjon Nasjonal Samling eller utøvelse av vanlig næringsvirksomhet — la det være med okkupasjonsmakten som avtager — ikke i og for seg kan innebære landsforrædersk bistand til fienden må være åpenbart.» — De medlemmer av den såkalte hjemmefront og nordmenn i London som har prostituert seg som lovgivere, har vaklet fra det ene til det annet m. h. t. dette spørsmål. Til tross for at Høyesterett i Haa-landsaken, dog under dissens, har sagt at medlemskap i NS er straffbart etter straffelovens § 86, kan vi trygt gå ut fra at det ikke er straffbart. Dermed faller helt eller delvis mange tusen landssvikdommer som åpenbart uriktige.

Også i de øvrige hovedspørsmål har NS fått medhold i den svenske betenkning.

Betenkningen har videre slått fast at ikke all bistand til okkupanten er bistand i straffelovens forstand, men bare bistand av en viss militær betydning. Annen bistand er altså ikke straffbar. Nå har domstolene i en masse saker, således i saken mot Quisling, dømt NS-folk for å ha gjort forandringer i vår statsforvaltning og kommunalforvaltningen. Men da den slags bistand ikke var av militær betydning er dommene uriktige, ja det kan godt sies: åpenbart uriktige. Dette gjelder mange dommer.

Betenkningen behandler også spørsmålet om London-regjeringens provisoriske anordninger er gyldige, og kommer til det resultat at de er ugyldige bl. a. fordi de ikke har vært kunngjort for det norske folk og er gitt tilbakevirkende kraft. Særlig har den verste av disse anordninger, nemlig den av 15. desember 1944 vært skjult av regjeringen for det norske folk. Dette har også dommer Einar Hanssen uttalt i sitt votum i en høyesterettssak. Hva skal man si om slikt? Var det ikke Terje Wold som var justisminister på den tid?

Betenkningen har ikke kommet inn på den såkalte Elverums-fullmakt eller om det var lovnød. Men det var også helt overflødig.

Det er nemlig helt sikkert at det aldri har eksistert noen Elverums-fullmakt eller lovnød. Det er tilstrekkelig å henvise til prof. Skeies skrift «Landssvik». De av Nygaardsvolds regjering utstedte provisoriske anordninger under okkupasjonen er altså ugyldige, og alle dommer som er avgitt i henhold til dem

Halden

Under reisesekretær Schlytter-Henrichsens reiser i Østfold ble også Halden besøkt. Torsdag 19. april ble det holdt et meget vellykket møte for interesserte, hvor Schlytter-Henrichsen redegjorde for hovedpunktene i utredningen fra Institutet för Offentlig och Internationell Rätt, samt refererte en rekke kommentarer fra svensk og norsk presse. Disse møtene er av stor verdi og bidrar i høy grad til å styrke Forbundet.

En kvinne liker å bli kurtisert. Selv om hun ikke bryr seg noe videre om det tilbedende individ, virker hans små oppmerksomheter som en elektrisk hyggeovn i en aprilkald stue. Paul Gjesdahl.

Den som søker å styrke sin egen posisjon ved å undergrave andres, bygger sin fremtid på sviktende grunn. Argus.

Lagmann Lunde og kolleger hevdet lovens og rettsikkerhetens krav i Liverudsaken Av Alexander Lange

Lagretten i Eidsivating svarte nei på hovedspørsmålet: «Er Rolf Hagen skyldig i forsettlig drapsforsøk?» (mot ektemannen til sin venninne fru Kari Liverud).

Det var i saken på det rene at gjerningsmannen hadde passet Liverud opp og skutt på ham, idet denne forlot et hus hvor han sammen med

Värmlandsturen

Det har hittil meldt seg godt og vel tyve deltagere. Da bussen bare tar 30, er det et enkelt regnestykke at de som vil sikre seg plass må være raske i avtrekket.

Vår takk

til Carl Ronnevie, som i «Sam-

Dette nr. av Folk og Land gikk i trykken onsdag 2. mai.

Møte ble holdt i Horten onsdag 25. april. Reisesekretær Schlytter-Henrichsen redegjorde for utredningen fra Institutet för Offentlig och Internationell Rätt samt besvarte spørsmål fra de frem-

Värmlandsturen

Det har vært en stor opplysning og godt og vel tyve deltagere. Da bussen bare tar 30, er det et enkelt regnestykke at de som vil sikre seg plass må være raske i avtrekket.

Vår takk

til Carl Bonnevie, som i «Samtiden» nr. 4 har en meget i-severdig artikkel om svenske-utredningen. Artikkelen bærer til overskrift «Oppgjøret vi ikke blir kvitt», og allerede der er meget sagt! Vi kommer nærmere tilbake til dette i neste nummer.

Hvor står

professor Frede Castberg? Mange venter på vår store folkerettslærde, når det gjelder hans vurdering av svenskeutredningen.

Hvor står

tidt byrettsdommer Bjarne Didriksen? Hans klarsyn og hederlighet er viten kjent. Mange imøteser med stor interesse også hva han vil si.

Hvor står

professor Per Augdahl? Hvor står høyesterettsadvokat, dr. juris Astrup Høel? Det er først og fremst de jurister som har holdt seg utenfor det såkalte landssvikoppgjør, som teller. Professor Johannes Andenæs forresten ikke unnatt, han er tross alt Jon Skeies ettermann.

† Johan Havaas, Granvin, kjent botaniker og lichenolog, 91½ år. Han har gjort flere forskningsreiser bl. a. til Finnmark der han samlet mer enn 2000 eksemplarer. Han har funnet 15 nye arter, mange nye varianter og omkring 50 arter, som tidligere ikke var kjent i Norge. Havaas, som var hedret med Kongens fortjenstmedalje i gull, drev vitenskapelige studier helt opp i sin høye alderdom.

† Stortingsmann Amund Skarholt, Sør-Trøndelag, 64 år.

Dette nr. av Folk og Land gikk i trykken onsdag 2. mai. Stifelsen Norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Møte ble holdt i Horten onsdag 25. april. Reisesekretær Schlytter-Henrichsen redegjorde for utredningen fra Institutet för Offentlig och Internationell Rätt samt besvarte spørsmål fra de fremmøtte. Interessen var stor og møtet var i alle deler vellykket.

Vår takk

til overlærer Alf Ophus i Oslo, som har mobilisert mot den tapelig utbredte røkning blant barn i folkeskolen.

NYGIFTE.

Sidsel Grieg og Hogne Riisnæs.

Mellom venner

— Under krigen bruktes de fleste norske kirker til børs for bakvaskelser og hviskekampanje. Følgelig fikk prestene fullsatte kirker, men altså på sviktende grunnlag. Nå står de ofte tomme. Det er sannsynligvis dette som har gått sokneprest Aksel Solbu i Uvdal i Numedal på nervene, for han har nettopp holdt en meget refsende preken, som det nå snakkes om over hele landet. Men hva hjelper det med snakk?

— Endelig: Det arbeides med å skaffe Oslo en demonstrasjonshage.

— Fine greier: Hos våre sjøfolk er *fordøyelsen* det store problem, på grunn av vellevnet. Mens kjønnsykdommene er «under full kontroll», heter det meget belevent i et intervju i Dagbladet.

— Professor Haakon Natvig sier: Er De vårlapp, så slapp av.

— Endelig kjører vårt land for full fart inn i bilsamfunnet. Det påstås at om 30 år vil vi være der USA står nå (!) Men veier og gater må følge med, sier sakkunnskapen.

— En meget spennende malmleting foregår i Grong.

— Oslo har notert seg for telefonabonent nr. 100 000, men ennå er det 24 000 som venter.

— Erkitekt Eindride Slaatto har reist voldsom kritikk mot et nytt skolebygg ved Ringerike

Turen går via Kongsvinger og Roverud over Torsby ved Nordre Frykensjø og derfra videre til Sunne i Värmland. Kjøretid ca. 5 timer.

Ved ankomsten fellesmiddag på Hotell Gästis.

Privat innkvartering. Alt er på forhånd ordnet på beste måte.

1. pinsedag.

Prokost på Gästis.

Pinsegudstjeneste i en gammel Värmlandskirke.

Lunsj på hotellet.

Fellestur til Rotneros herregård, med det i hele Norden berømte parkanlegg.

Etter hjemkomsten middag på Gästis.

2. pinsedag.

Frokost på Gästis.

Fellestur til Selma Lagerlöffs Mårbacka.

Avreise til Karlstad.

Middag på Stadshotellet. Hjemtur over Ärlänge (kaffiøkt) og Ölje.

nelig vakker og minnerik tur. Deltagerne blir med til et av de herligste steder i Nord-Europa, dette er det vel verdt å merke seg.

Medlemskap i Norsk Linnea Reiselag er en forutsetning. Hvis flere av samme familie melder seg er det nok at en av deltagerne er innskrevet i reiselaget. Kontingenten er 2 kroner. Medlemmer av Reiselaget kan melde seg på til Värmlandsturen også venenr av familien om så måtte ønskes.

Vi ber om at de som vil være med tegner seg snarest. Nå har det! Henv. til Kringlsbotn pr. brev eller telefon. Samtidig må beløpet kr. 135 sendes.

Best utbytte får man av turen hvis «Gösta Berlings saga» gjenoppfriskes. Da blir det et møte med kjente og kjære steder for alle som blir med!

Unn deg selv og kona en god pinsetur i hyggelig selskap. Egen reiseleder følger med.

folkehøyskole.

— Potetsettinga i Rygge ble påbegynt i forrige uke, 14 dager senere enn vanlig.

— Fra 15. mai antas det at strømrasjoneringen oppheves.

— Pietismen må gjennomgå en intellektuell vekkelse. Åndslivet er uten kontakt med tyngden i vårt folk. Det er biskop Karl Marthinussen som sier dette. Sannelig har han rett.

— «For frihet, solidaritet og menneskeverd» het det så flott i 1. mai-oppropet fra DNA og L.O. Er det glemt at det under Gerhardsens første regjering ved offentlig tiltak ble henrettet over 30 medmennesker?

— Lege Fred. Lange-Nielsen i Tønsberg har fått et Borregårdstipendium for å studere høyt blodtrykk.

— USA har opphevet eksportforbudet for Øst-Europa.

— Bert Brecht, den omstridte kommunistmedløperen i Øst-Tyskland, men kanskje også Tysklands fremste dramatiker og teatermann, skal stå blant de fremste kandidater til årets Nobelpris, skriver Die Welts korrespondent i Stockholm.

— Statistikken viser at vi står overfor en sterk forskyvning i aldersgruppene og at antall eldre i forhold til den arbeidende befolkning vil øke sterkt i årene fremover.

— Karl Evang har sluttet seg til angrepene på Paul Hartmanns

bok. I Samtidens siste nummer (heftet for april er nettopp utkommet) holder han et kraftig oppgjør med den tidligere finansministeren, og sier at av mange måter å fortelne historien på er dette den lumskeste, fordi den appellerer til lesernes mindre gode instinkter. Nåja. Vi antar at når leserne plasserer Hartmann og Evang på vekstskålen faller det ikke vanskelig å se hvilken vei den vipper.

— 10 islendinger som er knyttet til skogreisningen på Island, kommer i juli til Vest-Norge for å studere skogreisning og skogstell.

— Forsoning har funnet sted mellom Niemöller og den tyske kirkes ledelse. Han skal på nytt tre inn i rådet.

— Olav Storstein skriver i Samtiden nr. 4 om Knut Hamsun. Enhver norsk kritiker soler seg for tiden i lyset av giganten.

— Eden har tatt mot innbydelse til Moskva.

— Oslo: Schøyen Bilsentraler har bestilt nye busser for 6 mill.

— Overlærer Johan Nordhagen, han med de vakre raderingene, er nå 100 år. Bor i Anton Schjøthsgt. 3, Oslo.

— Vinje Bruk i Mosvik i Trøndelag har ennå 40 husmenn.

— Norsk aluminiumsindustri står seg godt.

— Gymnastikk skal søyfes som eksamensfag til eksamen artium og til realskoleeksamen.

felovens § 86, kan vi trygt gå ut fra at det ikke er straffbart. Dermed faller helt eller delvis mange tusen landssvikdommer som åpenbart uriktige.

Også i de øvrige hovedspørsmål har NS fått medhold i den svenske betenkning.

Hvor vidt krigen mellom Norge og Tyskland var slutt ved kapitulasjonen den 10. juni 1940 er det delte meninger om blant betenkningens forfattere. Men alle er enige om at oppfatningen såvel i Norge som i Sverige var at krigen da var slutt. De subjektive betingelser for å dømme de tiltalte var altså ikke til stede, når de var i den tro at krigen da var slutt. Da praktisk talt alle landssvikdommer er bygget på den forutsetning at krigen da ikke var slutt, og at de tiltalte forstod dette, er altså disse dommer uriktige.

— Militære mannskaper utførte i fjor 7800 dagsverk i jordbruket. For 780 mann ikke stort mer enn 1 dag hver. Mindre kunne det vel ikke være.

— Vår samtid preges av en sykkelig trang etter diskusjon og ordskvalder. Bedre for menneskenes liv er det med forståelse og fordypelse.

— Dronning Elizaseth er nå 30 år.

— Svenskene er begynt med «slektsreiser» til USA.

— Dr. Albert Schweitzer, som nu er 81 år, svarte en journalist på spørsmål om fødselsdagsønske: «Det bør bli stille omkring meg. Jeg må ikke alltid snakke om meg selv til verden. La meg være enkel og beskjeden. Jeg ville ikke være oppriktig mot meg selv, hvis jeg gang på gang skulle henvende meg til verden.

Borregård har investert 150 mill.

Den som bruker sin tid dårlig, er den første til å klage over at den er for knapp.

La Bruyère.

Det er nemlig helt sikkert at det aldri har eksistert noen Elverums-fullmakt eller lovnød. Det er tilstrekkelig å henvise til prof. Skeies skrift «Landssvik». De av Nygaardsvolds regjering utstedte provisoriske anordninger under okkupasjonen er altså ugyldige, og alle dommer som er avsagt i henhold til dem er åpenbart uriktige etter min mening, og det er mange tusen av dem.

Mange NS-folk har også vært dømt for høyforræderi i henhold til straffelovens § 98, men praksis har vel vært noe vaklende her. Men også disse dommer er uriktige, da statsforfatningen etter tyskernes overtagelse av styret i landet var suspendert, hvorfor det ikke engang var faktisk anledning til for noen å forandre den. Det er da heller ikke gjort forsøk på dette fra Quislingstyrets side. Der som det kan sies at det er gjort brudd på statsforfatningen, så er det iallfall ikke straffbart etter straffelovens § 98. Tyskerne hadde rett til å bruke den styreform de ønsket, når de bare ikke handlet i strid med folkeretten, særlig da Haagerkonvensjonen av 1907. Det å bryte statsforfatningen er ikke det samme som å forandre

Forts. side 4

— Sommerdresser av tømmer kommer snart på løpende bånd. kr. i cellulproduksjonen og lager nå 15 000 tonn pr. år. Produksjonen vil øke etter hvert.

— 3000 statstjenestemenn i Oslo konkurrerer om 125 leiligheter som staten har latt bygge! Men de andre 2875 statstjenestemennene da, skal de fortsette å ligge i svigermammars kjøkkenbenk?

— Det var den kjente sunnmørslærer og begavede musiker Rasofiel Riise som satte tone til Ivar Aasens vidunderlige sang «Tidt eg minnast ein gamal gard». Blant Rasofiels sønner nevnes organisten Einar Riise, Oslo.

Lagretten i Eidsivating svarte nei på hovedspørsmålet: «Er Rolf Hagen skyldig i forsettlig drapforsøk?» (mot ektemannen til sin venninne fru Kari Liverud).

Det var i saken på det rene at gjerningsmannen hadde passet Liverud opp og skutt på ham, idet denne forlot et hus hvor han sammen med sin kone hadde deltatt i et selskap. Forsvareren hevdet at Hagen skjøt av redsel da han så ektemannen komme. Men begge skuddene var avfyrt bakfra, ett i ryggen og ett i nakken!

Retten, d.v.s. fagdommerne med lagmann Kristian Lund i spissen, bslo straks at saken skal behandles på nytt på et senere lagmannssting, idet dommerne støttet seg til straffeprosesslovens § 356, som etter en særdeles viktig endring i lov av 24. juni 1933 bestemmer:

«Kommer retten til den overbevisning at det ikke foreligger tilstrekkelige bevis for at tiltalte er skyldig i overensstemmelse med lagrettens kjennelse, kan den beslutte at saken skal behandles på ny på senere lagmannssting for andre dommere og andre lagrettemenn. Det samme gjelder dersom tiltalte er kjent ikke å være skyldig i en straffbar handling som han er tiltalt for, men retten finner det utvilsomt at han er skyldig.»

Retten beslutning har vakt offentlig kritikk på enkelte hold, etter min oppfatning med urette. Lagretten bør ikke bebreides sin befriende kjennelse, spesielt i betraktning av at ikke vedkommenne frue også var satt på tiltalebenken.

Mindre forståelig er det at det ikke i allfall ble stillet spørsmål om det ikke her var øvet en forsettlig grov legemsbeskadigelse med skytevåpen? Og gjerningsmannen

Vi inviterer leserne til i større utstrekning å bruke våre annonsespalter

**Folk og Land
rekker for tiden
ca. 30.000 lesere**

hadde ikke vært mer fra sans og samling enn at han hadde rammet med de to skudd han skjøtt sitt i saken dog uskyldige offer, som ingen av rettens kritikere synes å tenke på.

Ganske besynderlig virker her Axel Kiellands følgende bemerkning i hans skarpe kritikk av lagmann Lunde og kolleger i Dagbladet:

«For det første er det som skjedde ikke så meget en forbrytelse som en ulykke, fremkalt av tre menneskers

uforstand og ansvarsløshet. Det ville være åpenbart urettferdig å la den bli hengende med hele skylden, som helt opplagt er den minst skyldige.»

Når en ung mann passer opp sin elskerinnes intetanende ektemann og setter to skudd i ham bakfra, så er han ifølge Axel Kielland den minst skyldige.

Det forekommer meg at lagmann Lunde og kolleger hadde gedigne grunner — ja tjenesteplikt — til å få saken behandlet på nytt, nettopp ut fra generalpreventive hensyn, som i denne sak er en omskrivning for hva rettsikkerhet og sunn sans forlanger!

Rettens beslutning betegner utvilsomt en skarp og

sunn reaksjon mot en farlig utglidning i kriminalsaker her hjemme: At man synes mer opptatt av å vareta gjerningsmannens tarv enn offrets!

Hadde lagmann Lunde og kolleger i visse politiske saker vist den samme evne til innenatlesning i loven, den samme uavhengighet som de viste i Liverudsaken, ja da hadde vårt samfunn vært spart for megen urett og mange ulykker. —

Men hvor var Axel Kielland og konsorter da? Kanskje de tiet, genert av erindringen om en festlig presseturne til Det tredje rike? Visste de ikke at «Norge var i krig med Tyskland?»

Oslo 29. mars 1956.

A. L.

Hvem har ansvaret

for at smør og laks er blitt luksusvare i gamle Norge?

— Istedenfor de gamle dokumenter som bilturister må dras med har Vest-Tyskland innført et tollkort som for 2.50 D-mark (4.06 kr.) utstedes av bilorganisasjonene og som gjelder nå fra mai måned.

— Skipsrederiet Borgestad har fått tillatelse til å dele ut 10 pst. — Ny svensk ambassadør i Oslo fra 1. juli: Rolf Edberg.

— Det koster i dag fra 450 til 600 kroner å registrere en traktor, mens den samme registrering i Sverige koster 4 kroner.

— Volvo vil selge 10 000 personbiler årlig i USA.

lister over de som ville på tømmerhugst. Men vi var fint nødt til å melde oss på, hvis vi ikke ville gå fullstendig til grunne og bli helseløs for resten av livet av den forferdelige kosten vi fikk i leirene. Man kan ikke leve i årevis av rått fisk og ramsalt sild, makkasuppe og gammel giftig kaffeerstatning, og slåss med mavesår og dysenterier. Det var simpelthen et spørsmål om å redde helsen eller gå til grunne.

Hvor er forskjellen?

Avsløringene om Stalins terrorregime i Russland fikk avisene til å rase i vei med skriverier om de forferdelige forhold bak jernteppet. Men når man ser rolig og lidenskapsløst på det: Var ikke terroren like stor her i landet i årene etter «frigjøringen», som i Stalins Russland? Det var da sannelig nok av dødsdommer og skyting tortur og fangemishandling, frontkjempere med amputerte bein ble revet ut av sengene på sykehusene og kastet i fengsel, og med 100 000 politiske fanger innsperret i fangeleirer og fengsler rundt om i landet, lå vi så vidt jeg kan skjønne ikke så svært høyt over forholdene bak jernteppet, og Stalin, stakkar, var jo sinnsyk.

Det ble nok ikke slik som idealistene, som ofret livet under okkupasjonen hadde tenkt seg det, da de sendte ut sitt budskap til det norske folk: Bygg Norge i kjærlighet! Det ble smått med kjærligheten. På Akershus laget man et nytt hennertelsessted 100 skritt bortfor det tyskerne hadde brukt og fortsatte å skyte i

Dyktig kokke

søkes som vikar fra ca. 15/6 til 15/9 d. å. hos undertegnede. Gode arbeidsforhold og gode betingelser. Fam. består av 3 voksne barn, fru + guvernante. Alminnelig godt landens stell. De beste anbefalinger fordres. Att.avskr. sendes undertegnede, hvorefter pers. konferanse.

Fru Marit Løvenskiold,

Opset gård, Kirkenær i Solør. Tlf. Kirkenær 9.

Inne og utejenter til ønskested i Lier

Plass ledig ved gartneri i en av Norges vakreste bygder. Gode bolig- og arbeids forhold. Bra lønn. Meget å lære. Meget ungdom, liv og moro. Henv. pr. brev til Birger Mæland, Lier, eller telf. Drammen 6153.

Folk og Land skrev etter anmodning teksten til denne annonse. Vi er vel informert om Lier og mener det er et ønskested for ungdom med fremdrift. Hos Birger Mæland må det passe godt for søstre eller venninner.

Justus Vericultor:
Den norske kapitulasjon
10/6 40
og
Krigføringsproblemet

1940/45

Fåes i Kierschows gt. 5 I og i Teatergt. 6 (Johannesen). Pris kr. 5.—.

Kledespresen
Drammen

Rensning, pressing, vask.

GUNNAR OLAUSSEN
Telf. 1620

Ved besøk i Egersund
overnatt på

Victoria Gjesteheim
Strandgt. 41. - Telefon 497

Vannpumpeanlegg

helautomatisk Siemens, 1800

Rogaland

«Den Norska Rättsuppgörelsen» kr. 30
«Utdrag» av samme kr. 2
«Dette har hendt», Olga Bjoner kr. 10
For øvrig bøker av enhver art. Portofri forsendelse.

P. THJØMØE,

Boks 122, Stavanger.

Telef. 21133. Postgiro 640 42.

Alle

pengeforsendelser til Folk og Land bes sendt til Folk og Lands ekspedisjon. Benytt giro 16450.

Folk og Lands kass.

Mjønvald Kafé

Brandbu, Hadeland
anbefales

Benytt

HÅNDSKOMAKEREN

Hvilken forskjell på slaveleirene

Forts. fra side 1

spion» som kom i 1954. Jeg har senere lest to bøker om streiken i den veldige slaveleiren Verkuta, og er ved en nøktern sammenligning kommet til at behandlingen av fangene i Sovjet og i Norge er omtrent den samme. Særlig går dette fram av Otto Larsens bok. Han beklager seg ikke over behandlingen, men over maten og arbeidstempoet. Alle som skriver om de russiske fangeleirer etter krigen, er enig om at vaktene opptrådte korrekt, de slo ikke fangene og var ikke brutale mot dem. Det var nok ikke slik i de norske fangeleirene som

i Sovjet-Samveldet og Norge?

handling av fanger var en dagligdags foreteelse, det er nok å minne om svenskepolitienes framferd.

Jeg ser at den norske kommunisten Osvald Harjo skriver i «Arbeiderbladet» og forteller om et tilfelle i den russiske fangeleir, da fangne prester fikk ekstrastraff fordi de prekte for sine medfanger men når han har hørt om en vokter i en norsk fangeleir, som slo en prest med knytten i ansiktet, fordi han forkynnte Guds ord for sine medfanger, blekner Harjos avsløringer. Den terror som

rer og fengsler sommeren 1945, hører vi ikke om i de russiske leirer. (Se Otto Larsens bok). For øvrig er forholdene stort sett like.

Forhørsmetodene i Sovjet og Norge var omtrent de samme. Det var tredje grads forhør med trusler og skremser, hvis man ikke ville forklare seg slik forhørerne ønsket var det enecelle, nektelse av besøk og nektelse av å sende eller motta brev fra sin familie. «De skal få sitte på enecelle til De råtner vekk», var det uttrykk en forhører brukte.

ut ekstrasedler på melk for å redde de angrepne.

Da en mann fra Nordmøre kom hjem fra en leir der oppe høsten 1945, og de spurte hva slags kost han hadde fått, sa han: «For de som klarte å ete både fisken og makken, gikk det an, men for meg som bare åt fisken var det sveltihjel.» Svaret er typisk, for rått fisk var vanlig mat i norske fangeleirer.

Solgt av staten.

Det som til å begynne med opprørte meg mest når jeg leste om forholdene i de russiske fangeleirer, var at fangeledelsen (NKDV) solgte fangene til tvangsarbeid. Da

han beklaget seg ikke over behandlingen, men over maten og arbeidstempoet. Alle som skriver om de russiske fangeleirer etter krigen, er enig om at vaktene opptrådte korrekt, de slo ikke fangene og var ikke brutale mot dem. Det var nok ikke slik i de norske fangeleirene som meren 1945 og utover, mis-

prester fikk ekstrastraff fordi de prekte for sine medfanger men når han har hørt om en vokter i en norsk fangeleir, som slo en prest med knyttneven i ansiktet, fordi han forkynt Guds ord for sine medfanger, blekner Harjos avsløringer. Den terror som ble utøvet i norske fangelei-

ler, hvis man ikke ville forklare seg slik forhørerne ønsket var det enecelle, nektelse av besøk og nektelse av å sende eller motta brev fra sin familie. «De skal få sitte på enecelle til De råtner vekk», var det uttrykk en forhører brukte.

I Sovjet fikk fangene dagpenger for sitt arbeid omtrent som her. Det begynte med 25 øre og steg til 1 krone dagen. I Verkuta fikk de mer etter streiken, dessuten fikk de motta matpakker fra sine nærmeste. I de norske leirer var det forbudt å motta matpakker helt til julen 1945, da fikk vi den første pakke på 2 kg.

Maten.

Maten i de russiske og norske fangeleirer kan ikke sammenlignes, fordi russerne har en langt lavere levestandard og en helt annen levemåte enn vesteuropeerne. Det er derfor det er så ødeleggende for utlendinger å sitte i russiske fangeleirer, fordi de ikke kan leve på russisk kost. Men for russerne, som er vant med svart brød, kålsuppe og rått fisk, er det selv sagt annerledes. Sommeren 1945 var maten i de norske fangeleirer slik at selv de sterkeste ble syke av den. Dette var også meningen. I den sterke varmen den sommeren fikk vi bare ramsalt sild, ofte uten poteter, svart tysk kaffeerstating og rått ten eller skjemt fisk. Ingen mave kunne utholde slik kost. Resultatet ble også dysenterier, mavesår, alle slags mangelsykdommer og for manges vedkommende ødelagt helse for resten av livet.

Mange av ungdommene, særlig frontkjempere, som hadde lidd nød ved fronten, og så kom i leir etterpå, fikk skjorbuk og berri-berri. På Akershus var der flere tilfeller av skjorbuk, og dr. Hval hadde travelt med å skrive

idealistene, som ønsket å leve vanlig mat i norske fangeleirer.

Solgt av staten.

Det som til å begynne med opprørte meg mest når jeg leste om forholdene i de russiske fangeleirer, var at fangeledelsen (NKDV) solgte fangene til tvangsarbeid. Da staten eier alt i Sovjet foregikk dette salg til en tvangs-trust, f. eks. til den trust som bestyrer alle skogene, eller til gruvetrusten. Slikt kan aldri hende her, tenkte jeg. Høsten 1947 opplevet jeg selv å bli solgt av den norske stat (fengselsstyret) til tvangsarbeid hos en privat arbeidsgiver. Og jeg var ikke alene om det, hundrer av «landssvikere» ble solgt til tvangsarbeid, det vil si tømmerhugst i norske skoger, og en del har arbeidet der helt til nylig da de siste ble løslatt. Stalin kunne visst ikke gjort det bedre.

Den første arbeidsgiver jeg ble solgt til, var godseier Mathiesen på Eidsvoll, siden ble jeg solgt til Thomas Stang på Mårud. Vi ble sendt opp i skogene deres for å hugge tømmer, staten fikk betalt den alminnelige pris for hver kubikk vi hugg, selv fikk vi etter at provianten var trukket fra et minimum på kr. 1—2 pr. dag til kjøp av toalettartikler, frimerker o. l.

Disse skogeiere er selvsagt intet å bebreide, de måtte betale like meget for det vi hugg som for det vante tømmerhuggere leverte, og de sendte oss melk og gjorde hva de kunne for at vi skulle ha det bra. Når fengselsstyret tillot at vi fikk skikkelig kost var det ikke av menneskekjærlighet, men simpelthen fordi vi ellers ikke kunne arbeide, utsultet som vi var av kosten i fengsler og leirer. Det het seg da også at det var frivillig, vi kunne nekte å reise på skogen, dersom vi ikke ville, der ble satt opp

under okkupasjonen hadde tenkt seg det, da de sendte ut sitt budskap til det norske folk: **Bygg Norge i kjærlighet!** Det ble smått med kjærligheten. På Akershus laget man et nytt hengerettelsessted 100 skritt bortenfor det tyskerne hadde brukt, og fortsatte å skyte, i fengslene var det slag og spark, mørkeceller og mjs-

Forts. side 4

Ved besøk i Egersund
overnatt på
Victoria Gjesteheim
Strandgt. 41. - Telefon 497

Vannpumpeanlegg
helautomatisk Siemens, 1800 liter pr. time, komplett med 200 l tank, kr. 883.50.
E. Parow, elektr. forretning,
Melhus.

RODELØKKENS
STANSEVERKSTED
SNIPPEN 3 — OSLO
TELEFON 37 44 35

Det er en skam at
Folk og Land ikke har
20000 abonnenter
Karl Seeland

Han har rett, særlig da i betraktning av at 1945-myndighetene arresterte 28 750 personer og siktet 93 000! Alle som ble tilsølt og ruinert kan med god samvittighet slutte opp om vår avis.

Kjøp ikke nyoverhalte
Ferguson

uten å sikre Dem at De får en maskin som fortjener denne betegnelse. Sikre Dem også originale deler. Begge deler får De ved å benytte vårt spesialfirma. Direkte import fra Englands største leverandører. Traktorer leveres fra lager Oslo og Dokka. Full garanti. Avbetaling.

Bensin — Parafin — Diesel. — Ombygging til dieseldrift. Alt i redskaper.

OPPLANDSKE **MASKINSERVICE**
WALTHER ØSTDAHL
DOKKA — TLF. 214 b.

Folk og Lands kass.

Mjønvald Kafé
Brandbu, Hadeland
anbefales

Benytt
HÅNSKOMAKEREN
Neberggt. 15, Oslo
Garantert fagarbeider

Tannlege Maamoen
Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Oslo Stigefabrikk
Brand-, maler- og skyvestiger
oljet, m/ kadimerte beslag
Inneh. Alf T. Lunde
Mosseveien 8
Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER
DRAMMEN
Telefon 2507.

Annelise Parow
TANNINNSETNING
Trondheim
Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Den norska rättsuppgørelsen

(de svenske vitenskapsmenns hovedutredning om etterkrigsoppgjøret i Norge)

er nå å få kjøpt i Forbundets sekretariat, Kierschows gate 5, Oslo. Pris kr. 30.00 pr. eksplr. Boken kan også fåes tilsendt mot innsendelse av kr. 30.00 (+ kr. 0.60 til porto) til adr. Forbundet, postboks 3214, Oslo. Godhetsfullt unngå postoppkravs-bestillinger. Under de rådende forhold medfører dette et betydelig ekstraarbeid for ekspedisjonen.

Professor Sundbergs utdrag av hovedutredningen — «ekstrakten» — i norsk oversettelse fåes på tilsvarende måte for kr. 2.— pr. eksplr. Utdraget egner seg fortrinlig til spredning til kretser der kunnskap trenges. Send inn et beløp samt navnelister, så besørger vår ekspedisjon forsendelsen uten angivelse av rekvirentens navn. Prisen inkluderer i dette tilfelle også portoen.

Merk!

Prisen på Forbundets særdeles leseverdige brosjyre «§ 104», som for øvrig er nevnt i den svenske utredning, er nå nedsatt til kr. 1.— pr. eksplr. (+ kr. 0.25 til porto). Send Deres bestilling — helst på flere eksemplarer, slik at De kan gjøre også andre delaktige i denne avsløring av det økonomiske oppgjør — til Forbundet, postboks 3214, Oslo (postgiro 150 28).

For å lette ekspedisjonen ber vi om at man godhetsfullt skriver tydelige navn og nøyaktige postadresser. Etter at hovedutredningen er kommet fra Sverige, ekspederes nå tidl. innsendte bestillinger i tur og orden.

Da skyldige —

Forts. fra side 2

den. Om en person stjeler og derved forbryter seg mot straffelovens § 257, har han ikke dermed forandret denne straffebestemmelse. De som for eksen er dømt etter § 98 for å ha deltatt i kulturting er uskyldig dømt. Man for idret ikke statsforfatningen ved å holde eller delta i kulturting.

Så er det det solidariske erstatningsansvar for NS-medlemmene

som Høyesterett til min forskrekkelse har godtatt. Den svenske betenkningen har som foran nevnt slått fast at det ikke var rettsstridig å være medlem av NS. Følgelig faller også erstatningsansvaret for NS-medlemmene, da sådant ansvar forutsetter rettsstridighet. Hertil kommer at det ikke var bevist at Quislingstyret har påført staten noe økonomisk tap.

Den mest guddommelige seier er å tilgi.

J. Chr. F. Schiller.

Hvem har ansvaret

for at 20 millioner kroner er brukt til nytt postkontor i Bergen?

Det er trist å se med hvilken letthet domstolene, altså også Høyesterett, har kommet forbi dette hovedspørsmål, når de har funnet at det var ført bevis for at tapet utgjør 281 millioner. Se bare i Norsk Rettstidende om saken mot generalkonsul Stephanson og minister Blehr m. fl. Den svenske betenkning kritiserer da også at domstolene ikke har trukket verdien av de økonomiske fordeler som Quislingstyret har oppnådd for landet ved beregningen av tapets størrelse. Det er riktig noen ynkelige krumspring dommerne har gjort for å komme forbi dette spørsmål.

Det stod så pent i sin tid i Arbeiderpartiets valgprogram at landssvikoppgjøret skulle skje overensstemmende med landets rettstradisjoner. Det var nok ikke alvorlig ment, og det er da heller ikke gjort. Landssvikoppgjøret har liten likhet med våre gode rettstradisjoner.

Landssvikoppgjøret er så skrøpelig, at det i høy grad trenger revisjon, dersom Norge skal gjenvinne sin plass som rettsstat blant siviliserte stater. Inntil revisjonen er foretatt, fortsetter det norske statsskip sin sel-las med mange lik å lasten.

Hm!

— Har man giftet seg, må man også bære følgene av det.

— Det er da mye enklere å bruke en barnevogn.

Hva er kristendom?

Det vil sikkert interessere mange å se hva en omstridt mann som res. kap. Ragnar Forbech svarer på dette spørsmål. Hans orientering er hentet fra Oslo domkirkes menighetsblad.

Det er merkelig at et slikt spørsmål kan stilles for alvor i et land hvor kristendommen har vært «innført» for 900 år siden.

Og allikevel møter vi det, ikke minst fra tenkende mennesker.

Hva er kristendom? — Noen mener at kristendommen er det samme som Bibelen — eller rettere Det nye Testamente — for før Kristus var jo kristendommen ikke til.

Men det kan ikke være riktig. Det nye Testamente ble ferdig 2—300 år etter Kristus — og selvsagt levet kristendommen før det var ferdig.

Noen setter likhetstegn mellom kristendommen og kirken. Det er også galt.

Selv om man med kirken tenker på samfunnet av alle som er døpt og tror på Kristus — hvilket kristen-samfunn de enn tilhører. Og når et enkelt kirkesamfunn fremstiller seg som det ene rette kristne i motsetning til andre som også kaller seg «rett-troende» — da ser en hvor umulig dette syn er.

Hva er da kristendom? Svaret er enkelt og bibelsk. Kristendom er Jesus Kristus. Kristendommen er en person, og kristenliv er å tro på og å følge denne person. Derfor heter det om den første kristne forkyn-nelse: «Filip kom — og forkynnte Kristus for dem.» (Ap. gj. 8, 5). Og Paulus sier: «Vi forkynner Kristus.» (1. Kor. 1, 23 og 24, 2. Kor. 1, 19; 4, 5. Filip 1, 15 og 16.)

Det er det strålende enkle ved vår religion at den er et forhold til en person — ikke først og fremst til læresetninger. Og ved ettertanke forstår vi at nettopp slik er den åpenbaring fra Gud som vi trengte og kunne forstå: Gud i et menneskes liv og karakter.

Men så må vi ha den hele Kristus — ikke en amputert Jesus.

Ikke bare en Frelser som hjelper oss ut av denne verden og sikrer oss en plass i himmelen, men en som viser veien i det daglige liv, og når det gjelder folke-nes situasjon i dag.

Heller ikke bare et vist menneske som er den store lærer i etikk, og som har løsningen på den enkeltes og slektens problemer, men Guds sønn som er død

Slaveleirene —

Forts. fra side 3

handling, og i rettslokalene satt dommerne dagen lang og avsa dødsdommer, livsvarige dommer og andre dommer, som tilsammen utgjorde tusener på tusener av år. Det viste seg at her, som bak jernteppet, manglet det ikke på dommere og bødler som var villige (for god betaling) til å utføre alle de drap og ulovligheter regjeringen forlangte.

Når man tenker over alt dette og over den behandling de 100 000 arresterte fikk, hvilken forskjell blir der da på Stalin og Beria og på vår egen Gerhardsen og Gunder-sen?

Man kan selvsagt si at der er en gradsforskjell, fordi Stalin styrte så lenge, i 30 år, og hadde et langt større menneskemateriale til disposisjon, men viljen var sikkert den samme hos de norske makthavere som hos de russiske masse-mordere. Det var andre ting som bremsset, så der ble på langt nær skutt så mange som først plan-

lagt (minst 400), reaksjonen hos folket mot råskapen ble for sterk. Henrettelsene gjorde også et pinlig inntrykk i utlandet.

Gerhardsen sa i en tale at mange av de dødsdømtes familier hadde henvendt seg til ham og bedt om benådning. «Men jeg kunne ingenting gjøre.» Hvem kunne gjøre noe hvis ikke statsministeren?

Ånei, så lett er det ikke å vaske blodet av hendene.

Hvor mange som er død av sykdommer de pådro seg i fangeleirene, hvor mange som tok sitt eget liv i denne første forferdelige tid, hvor mange tusen som fikk helsen ødelagt for resten av livet er der ingen statistikk over. Men det kommer nok for en dag, om ikke før så for Guds den allmektiges domstol.

Velferdsstaten

Snildt.

— Hvorfor prutaet du med skredderen? Du betaler jo ikke likevel.

— Nei, men jeg ville ikke at han skulle tape så meget.

Seddelomløpet i vårt land er nådd opp i 3 milliarder kroner, og 5-kronesedlene er nå blitt for dyre! Det er derfor på tale å erstatte den med en eller annen skarve mynt, men det blir ikke i år.

for oss, som lever og skal få det siste ord.

Kristendom er Jesus Kristus.

Kristendom er å være i hans følge i tro og lydighet.

Så enkelt er det.

Svar på spørsmålene side 1.

Pablo Neruda, Chile, regnes som Sør-Amerikas største poet. Det fortelles at vyrdnaden for ham er meget stor. Et eksempel: For noen år siden møttes ti tusen gruvearbeidere til politisk masse-møte i friluft. Etter tre timers intens talevirksomhet i brennende solstrek ble det bekjentgjort at Pablo Neruda skulle lese et dikt. Da han steg opp på talerstolen, blottet de ti tusen, tross faren for solstikk, sine hoder i spontan hyldest.

Selwyn Lloyd er britisk utenriksminister, 53 år gammel. Hans bestefar var metodistprest i Wales, og hans far lege. Selv er han jurist, en utpreget bygutt av «the middle class» og meget begavet.

Abdel Hakim Amer er øverste sjef for den nye arabiske militærpakt mellom Egypt og Saudi-Arabia. Fra før er han egyptisk armeminister, med andre ord oberst Nassers mest betrodde mann.

Anton Jagov, den nye statsminister i Bulgaria, er 52 år. Han fulgte etter Vulko Tsjervenkov, som måtte gå fordi nasjonalforsamlingen «enstemmig» hadde funnet at han hadde innført persondyrkelsen i det bulgarske kommunistparti.

A leve i erindringen er bedre enn å leve i virkeligheten, ti det har den sikkerhet virkeligheten ikke eier.

Søren Kirkegaard.

Hvem har ansvaret

for at 20 millioner kroner er brukt til nytt postkontor i Bergen?

sjonen er foretatt, fortsetter det norske statsskip sin seilas med mange lik i lasten.

Hm!

— Har man giftet seg, må man også bære følgene av det.

— Det er da mye enklere å bruke en barnevogn.

Men så må vi ha den hele Kristus — ikke en amputert Jesus.

Ikke bare en Frelser som hjelper oss ut av denne verden og sikrer oss en plass i himmelen, men en som viser veien i det daglige liv, og når det gjelder folkenes situasjon i dag.

Heller ikke bare et vist menneske som er den store lærer i etikk, og som har løsningen på den enkeltes og slektens problemer, men Guds sønn som er død

skredderen? Du betaler jo ikke likevel.

— Nei, men jeg ville ikke at han skulle tape så meget.

og 5-kronedene er nå blitt for dyre! Det er derfor på tale å erstatte den med en eller annen skarve mynt, men det blir ikke i år.

for oss, som lever og skal få det siste ord.

Kristendom er Jesus Kristus.

Kristendom er å være i hans følge i tro og lydighet.

Så enkelt er det.

A leve i erindringen er bedre enn å leve i virkeligheten, ti det har den sikkerhet virkeligheten ikke eier.

Søren Kirkegaard.

Hele verdens hundekjører nr. 1 og vakre dronning Constance

Finnmarkingen Leonard Seppala forteller om sitt liv i Alaska.

Artikkelen ble påbegynt i Folk og Land nr. 6 og fortsatte i nr. 7 og 8

Ved Council City, 128 km fra Nome, passerte jeg Scotty, men han hadde nesten innhentet meg ved Timber. Han var så nær at jeg kunne høre ham brøle til hundene. Mine bikkjer hadde imidlertid mest krefter i reserve, og jeg slet meg fra ham igjen.

Da jeg passerte Fort Davis, fem kilometer fra Nome, begynte kanonene å dundre for å melde seierherrens ankomst, og snart etter hørte jeg sirenene og fløyten i Nome sette i. Store menneskemengder var på benene og heiet og jublet til meg da jeg kjørte forbi. Jeg var trett og sliten til det ytterste, men den begeistrede mottagelse oppildnet meg, og jeg glemt alt. Etter å ha passert mål ble jeg revet av meiene av jublene tilskuere og båret på gullstol til en liten slede som ble trukket æresrunde av en skare ungdommer. Fotografiapparaten klikket omkring meg alle steder, og da jeg var våt av svette etter spenningen og den harde tur, begynte tennene å klapse i munnen på meg. Da forvirringen hadde lagt seg litt, ble jeg trukket til badehuset, hvor jeg fikk et bad og ble skrubbet til varmen kom tilbake i

kroppen min igjen. En eller annen ga meg også en kopp whisky jeg gjorde tømte jeg den til bunns. Jeg fortalte at jeg ville komme til dansen som Kennelklubben ga samme aften, skulle bare først ha meg en liten strekk. Først var jeg nede på mållinjen og ønsket Scott, som kom inn som en god nummer to, — halvannen time senere — velkommen. Deretter gikk jeg hjem til hytten min, hvor trettheten og whiskyen i forening fikk meg til å falle i søvn med en gang, og først sent på ettermiddagen neste dag våknet jeg atter til liv.

Slik endte net åttende All-Alaska sweepstake — min første seier i de store huidekappkjøringene. Scotty Allan ble nummer to og eskimogutten Murphy nummer tre. Jeg var særlig stolt av to ting. For det første at jeg hadde vunnet løpet uten v behøve å bruke sveipa, jeg hadde smelt med den en gang over spannet for å få det startet, men snerten hadde ikke berørt en hund. For det annet kom jeg over mållinjen med alle hundene forspent og i god form. De små sibor-hundene hadde vist seg å være bedre enn de andre større hundene, og jeg var stolt over

Den tyngste arven et menneske kan slepe med seg gjennom livet er fatigdom.

Alexander L. Kielland.

likesom favorittene.

Klokken ni om morgenen startet veddeløpet. Min kone, «dronning Constance», og veddeløpskomiteen; sto på en plattform ved startplassen. Hver gang dronningen viftet men et flagg, startet et spann. Jeg var den siste som startet, og den første som kom tilbake etter å ha brukt 78 timer på det 655 km lange løp. Den første dagen kjørte jeg 176 km og tok så en fire timers pust i et telt og masserte og foret hundene. Tidlig om morgenen hørte jeg Scotty kjøre forbi, og da var det ikke lenge før jeg var på farten igjen. Den dag kjørte jeg de 144 km som var igjen til Candle og 48 km på tilbaketuren til Gold Run hytten. Scotty og de andre tok en pust i Candle, men var så tidlig på'n at jeg hørte Scotty heie på hundene sine mens han kjørte forbi Gold Run knappe fire timer etter at jeg var ankommet dit. Det gikk ikke lang tid før jeg hadde hundene foran sleden og av gårde bar det.

Det løp en gammel telefonlinje fra Nome til Candle, og ven den kunne dommerne, som hadde hovedkvarteret i Board of Trade Saloon i Nome, følge løpets gang. Spillere og bookmakere var i sving dag og natt ettersom løperne ble rapportert inn ved de forskjellige stasjoner.

Tretter ville ikke vare lenge hvis feilen bare var på den ene siden.

La Rochefoucauld.

Det var noe eget ved de store Sweepstakes i Alaska. Pengepremiene varierte fra seksten hundre til ti tusen dollar, alt etter som velstanden hos gullgraverne var. I de fire dagene løpet sto på var det en eiendommelig helligdagstemning over Nome. Forretningsslivet sto i stampe, butikkerne var lukket, skolene stengt og domstolene utsatte sine møter. Luften var ladet med spenning. Alt dreide seg om veddeløpet. Det ble veddet høyt, og store pengesummer sto på spill.

Noen dager før løpet ble det valgt Sweepstake-dronning. De flotteste jentene i Nome og omegn konkurrerte om titelen, og valget foregikk ved avstemning. Stemmene ble solgt for en cent stykket, og disse pengene gikk inn i vinnerens pengepremie. Det var alltid visse seremonier forbundet med kåringen. Dronningens ankomst til startplassen ble annonsert med trompestøt, og fulgt av sine pelsklede hoffdamer ble hun kjørt fram til Kennelklubbens tribune av et flott hundespann. Hun hadde et flagg i hånden og ga signalet til start. Hver gang hun senket flagget, satt et spann av gårde.

Min kone Constance var en av kandidatene til dronningstitelen i 1915. Hun var stor favoritt hos gullgraverne i omegnen av Nome. Bykarene holdt på en fru Davis. Bølgene gikk høyt, og fru Davis ledet helt til det nærmet seg slutten av fristen. Fem minutter før den utløp ledet hun med fem tusen stemmer, men nå satte Constance og hennes promotor inn sine reserver. Fru Davis hadde også noe i bakhånd, og luften var ladet med spenning. I siste

Jeg har lært meg at et liv ikke betyr noen ting, men også at intet kan erstatte et liv.

André Malraux.

sekund kastet så Constances promotor inn ti tusen stemmer for henne, og det gjorde utslaget. Constance ble valgt med 102 000 stemmer mot fru Davis 75 450.

Løpet skulle gå den 14. april, og de siste dagene gikk med travle forberedelser. Blant annet skulle hver hund i spannet fotografieres, og navn, farge og særlige kjennemerker på hver hund skulle registreres i Kennel-klubbens bøker. Det var for å hindre at noen skulle forsøke å bytte hunder underveis. Reglene var meget strenge. En måtte bruke de samme bikkjene unner hele løpet, og spannet måtte være fulltallig ved innkomsten, ellers ble man disket. Hard og umenneskelig behandling av hundene var også strengt forbudt, og kunne føre til disking og tap av eierens hundespann. Den samme straff gjaldt også hvis det kunne påvises at kjøreren ikke hadde opptrått skvært og hederlig. Da kunne en også risikere å bli ekskludert av Kennel-klubben og det betydde at man var utelukket fra å delta i fremtidige løp.

Jeg skal fortelle litt om selve løpet. Scotty Allan var favoritt, da John Johnson, «Jernfinnen», var reist til Statene med sitt spann. Scotty hadde et spann store flotte mongrels, det er hunder av blanningsrase, og det var en fremragende hundekjører. Det var også andre ypperlige sledefolk og gode spann med. Jeg husker Paul Kjegstad fra Trøndelag. Han visste mer om hunder og hunders natur enn alle vi andre tilsammen, og hande et spann sammensatt av malemutea, det er innfødte hunder fra Arktisk Nord-Amerika, og hounds som minner om våre harehunder, men er en god del større. Videre var det et spann som besto av sjefere og lappe-hunder, det ble kjørt av en eskimo som het Murphy, og var et meget gont spann. Foruten mitt eget var det også et annet spann med sibirske hunder, men de var alle i eldre laget. De jeg her har nevnt var

å ha kjørt dem.

Jeg vant også All-Alaska Sweepstake i 1916 og 1917, som var siste året det berømte hundevveddeløp ble holdt. Jeg vet ikke om det var krigen eller at det ble for få gode spann som var skyld i det. Det var synd, for jeg tviler på at det noen gang vil bli laget hundekappkjøring som vil sette hunder og kjørere på en slik kraftprøve som de store All-Alaska Sweepstakes.

Min sledetur med difteriserumet i 1925 tør være så velkjent at jeg ikke behøver å nevne noe om den her; men den turen muliggjorde at jeg året etter kunne dra til Statene for å vise frem mine sledehunder. Jeg hadde med meg 44 av mine sibirske huskies. Det var en hunderase som ikke var kjent i Statene den gang. Det ble oppvisning og utstilling mange steder rundt i Statene, blant annet i Madison Square Garden i New York.

Senere dro jeg til New England, hvor de var begynt med hundevveddeløp. Tre år i rekkefølge vant jeg det 214 kilometer lange New England løp, Lake Placid løpet og the Poland spring løpet. I 1929 vant jeg også the Eastern International hundevveddeløp i Quebec i Canada og slo den tidligere rekord. Disse løpene beviste at sibirske huskies er best, når det skal kjøres fort.

I New England-statene og Østl Canada brukes de tidligere hunder av blandet rase til veddeløpskjøring — store hunder som veide fra 40 til 45 kg. De syntes svært synd på meg og mine små, lette hunder. Nå, de forandret mening etter løpene, og nå bruker de ikke annet enn sibirske huskies, som alle nedstammer fra mine hunder.

Det ble gjort særdeles meget vesen av at jeg kjørte uten å bruke svepe, og at jeg også beviste at løpene kunne vinnes uten svepe.

Sibir-huskies har nok vært brukt som sledehund lenge. I en gammel bok i et Boston-bibliotek

sky, og uten nesten å vite hva leste jeg at sibir-hundene ble brukt som trekkdyr av handelsmennene som kjørte mammutelfenben fra Ny Sibir-øyene, for å selge det til Orientens potentater. Elfenbenet var høyt vurdert til utsmykning av haremene og til smykker.

I 1820-årene brukte løytnant Wrangel sibir-hunder på sine lange sledeiserer ved utforskningen av Nord-Sibir. Han var helt avhengig av sine hundespann og priste sibirhunden høyt for deres forstand utholdenhet og gode sinnelag.

Jeg hørte ikke til dem som trakk det store lodd i gullgravingen i Alaska. Det får så være. Når alt kommer til alt, så har det betydd mer for meg at jeg kom over i hundekjøringen, og at jeg lærte å stille og omgås med polarhunder. Erfaringen har vist meg at man oppnår ikke topp-prestasjoner ved tvang og hard behandling. Gode hunder som kjenner sin herre, forstår hva som forlanges av dem, og er alltid villige til å yte sitt ytterste. —

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre

Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.

Bruk postgiro nr. 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo